

THE WORLD
BANK

УКРАЇНА

Економічний огляд

16 грудня 2010 року

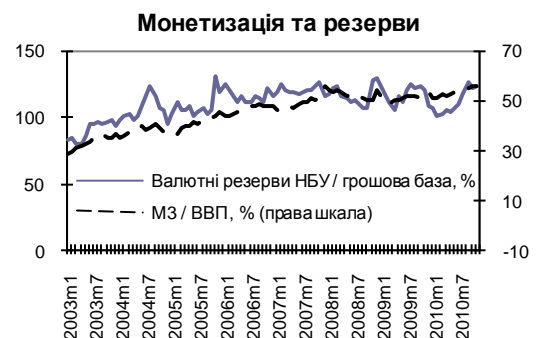
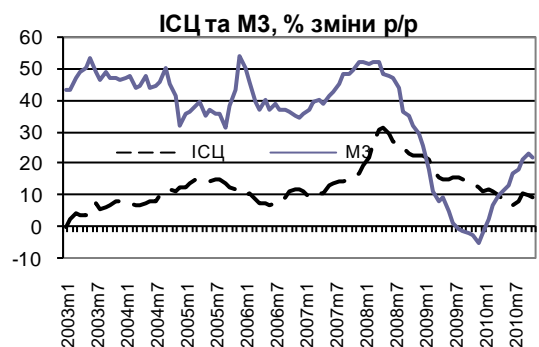
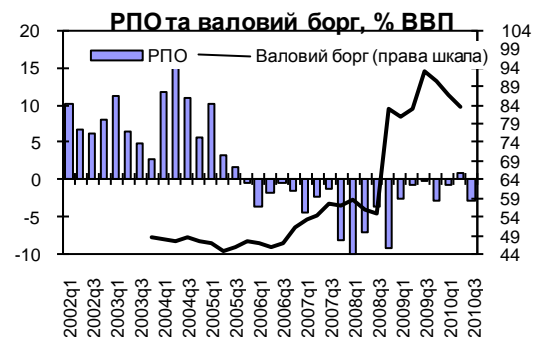
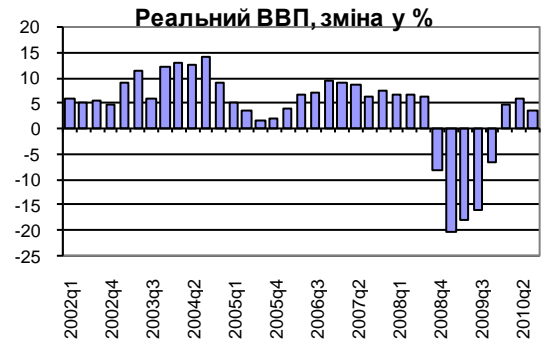
- **Ефект бази, що підвищував показники зростання раніше у 2010 році, втрачає силу, при цьому повертається дефіцит рахунку поточних операцій.**
- **Зростання у 2011 році залишатиметься близько 4 відсотків, однак необхідні структурні реформи можуть мати значний ефект у середньостроковій перспективі.**
- **Протягом шести останніх місяців здійснено деякий поступ у реформах, однак пенсійна реформа залишається найбільш критичним нагальним викликом.**

Поточні тенденції

Економічне відновлення України у третьому кварталі 2010 року сповільнилося. Реальний ВВП зріс на 3.5 відсотки р./р. у третьому кварталі 2010 року після зростання на 5.9 відсотки у другому кварталі. На скорочення динаміки ВВП вплинули менший врожай зерна та зниження зовнішнього попиту. Проте промислове виробництво продовжує розширюватися у двозначних показниках (зростання у 10.7 відсотків р./р. протягом десяти місяців), і внутрішній попит почав збільшуватися внаслідок зростання реальних доходів.

Знову з'явився дефіцит рахунку поточних операцій, тоді як інфляція споживчих цін повернулася до однозначних показників. З середини року рахунок поточних операцій погіршився, що призвело до дефіциту у 1.8 млрд. доларів США за перші десять місяців 2010 року. Основними факторами цього є відновлення внутрішнього попиту та запровадження експортних квот на зерно. У той самий час рівень рефінансування зовнішнього приватного боргу покращився до 102 відсотків у 2010, що підтримало чисті припливи за фінансовим рахунком. Після зростання через ціни продовольчих товарів у вересні, інфляція споживчих цін скоротилася до 9.2 відсотків р./р. у листопаді.

Новий податковий кодекс містить низку позитивних елементів, проте окремі ключові проблеми податкової політики та адміністрування залишилися. Серед досягнень відзначимо оптимізацію місцевих податків, реформування податку на прибуток для страхових компаній та консолідацію окремих частин податкового законодавства у єдиний кодекс. Однак, нові податкові пільги знижують податкову базу податку на прибуток підприємств (ППП) і податку на додану вартість (ПДВ), таким чином зниження ставки прямих податків стає фіскально більш складним. Податковий кодекс також не скористався можливістю вирішити проблеми, пов'язані із існуючими звільненнями від сплати ПДВ та спеціальними режимами, що очевидно були неефективними у стимулюванні економічної діяльності чи зниженні цін на деяку продукцію в минулому. Більш того, нова схема ПДВ для зернової та деревообробної продукції діє як податок на експорт і може таким чином стримувати зростання у цих секторах. Відкладено реформу системи єдиного податку у напрямку охоплення дійсно малого бізнесу в усіх сферах діяльності та зниження ухилення від сплати податків і покращення рівності в системі. Також податковий кодекс майже не знижує складність та обтяжливість податкового адміністрування.

Середньострокова перспектива

Нинішня економічна динаміка зумовила підвищення нашого прогнозу зростання ВВП на 2010 рік до 4.3 відсотків, однак ми зберігаємо нашу попередню оцінку у 4 відсотки зростання для 2011 року. Ми очікуємо, що зростання становитиме 4-5 відсотки протягом середньострокового періоду. Цей прогноз передбачає, що банківський сектор поступово відновить фінансування для підтримки приватного сектору, тоді як показники зростання експорту знизяться через ефект статистичної бази та уповільнення зовнішнього попиту. Існує значний потенціал для вищих показників економічного зростання і експорту у разі скасування експортних бар'єрів (таких як експортні квоти на зерно) і вчасної виплати відшкодувань з ПДВ, а також якщо будуть прискорені структурні реформи, які зроблять експортні товари більш конкурентоспроможними протягом наступних 2-3 років. Державне споживання залишатиметься помірним з огляду на подальшу фіскальну консолідацію для забезпечення довгострокової стабільності державних фінансів. Ми очікуємо, що споживча інфляція залишатиметься близько 10 відсотків протягом 2011 року з огляду на подальше підвищення тарифів на енергоносії і послуги ЖКГ. Після того відновиться поступова дезінфляція, адже Нацбанк все більшою мірою орієнтуватиметься на показники інфляції серед своїх пріоритетів. Дефіцит рахунку поточних операцій, за нашим прогнозом, буде поступово збільшуватися, але зможе бути профінансованим припливами приватного капіталу за умови дотримання адекватної макроекономічної політики і продовження програми МВФ.

Ключовим кроком вперед у структурних реформах стало впровадження нового Закону про державні закупівлі. Нова правова база, прийнята у липні 2010 року, значним чином покращує управління і ефективність у державних закупівлях. Наступним завданням є впровадження і забезпечення повної функціональності закону з уникненням будь-яких заходів, що можуть зашкодити його основним принципам і положенням. Також будуть потрібні паралельні законодавчі акти для регулювання окремих видів економічної діяльності, як-то природні монополії, що відповідатимуть міжнародній практиці і зроблять антимонопольний комітет цілком функціональним у якості органу для розгляду скарг та перевірок. Крім того, необхідно створити моніторингову базу для оцінки діяльності системи.

Пенсійна реформа є критично важливою для забезпечення фіскальної стабільності і добробуту теперішніх і майбутніх пенсіонерів. Демографічні тиски зростають – через 10 років на кожного платника внесків у системі припадатиме один пенсіонер і це співвідношення надалі стрімко зростатиме. Видатки на пенсії вже становлять рекордні 18 відсотків ВВП, а високі ставки пенсійного внеску змушують занижувати офіційні доходи. Більш того, вартість пенсій значної частки пенсіонерів була розмита інфляцією. Плановане підвищення пенсійного віку для жінок і подовжений період внесків є основними заходами, що допоможуть відновити баланс пенсійної системи і таким чином забезпечити адекватний рівень пенсійних виплат протягом середньострокового періоду.

Таблиця 1: Ключові макроекономічні показники

	2005	2006	2007	2008	2009	2010F	2011F	2012F ¹
Номінальний ВВП, млрд. грн.	441.5	544.1	720.7	949.9	914.7	1081.9	1243.3	1417.5
Реальний ВВП, зміна у %	2.7	7.3	7.9	2.1	-15.1	4.3	4.0	4.5
Споживання, зміна у %	15.7	12.4	13.6	9.0	-12.1	6.5	3.2	4.2
ВНОК, зміна у %	3.9	21.2	23.9	1.6	-46.2	3.2	5.5	7.6
Експорт, зміна у %	-12.2	-5.6	3.3	5.2	-25.6	6.5	5.5	5.1
Імпорт, зміна у %	6.4	6.8	21.5	17.1	-38.6	10.8	5.7	5.7
Дефлятор ВВП, зміна у %	24.6	14.8	22.7	29.2	13.7	13.4	10.5	9.1
ІСЦ, зміна у % на кінець пер.	10.3	11.6	16.6	22.3	12.3	9.8	10.7	8.9
Баланс рах. поточ. опер., % ВВП	2.9	-1.5	-3.7	-7.2	-1.6	-2.2	-3.1	-3.4
Умови зовн. торгівлі, зміна у %	8.3	4.9	9.8	6.1	-6.8	1.4	0.0	0.5
Бюджетні доходи, % ВВП	41.8	43.7	42.3	43.9	40.7	43.2	41.6	40.7
Бюджетні видатки, % ВВП	44.1	45.1	44.3	47.0	49.4	49.7	45.1	43.2
Баланс бюджету (врах. Нафтогаз, не врах. рекап. банків), % ВВП	-2.3	-1.3	-2.0	-3.1	-8.7	-6.5	-3.5	-2.5
Зовнішній борг, % ВВП	45.3	50.4	58.6	83.6	90.8	82.2	77.7	72.4
Державний і гарант. борг, % ВВП	17.7	14.8	12.4	20.1	34.7	41.6	42.8	42.6

Джерело: дані українських органів влади, прогнози Світового банку